

Monumentnummer*: 523128

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 10 mei 2002
Kadaster deel/nr 82858/120

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Herwijnen	West Betuwe	Gelderland

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Herwijnen	T			1355
Herwijnen	T			1359

Omschrijving**

Inleiding

Tegen de dijk, buitendijks aan de rivierzijde van de Waaldijk, gelegen voormalig PEILHUISJE. Het werd in 1874 gebouwd en diende voor het meten van de waterhoogten en het waarnemen van ijs. In 1989 is het buiten gebruik geraakt toen de waterstanden per computer werden geregistreerd. Binnen staat het oude MEETINSTRUMENT uit 1926, dat nog geheel intact is. Een dergelijk peilhuisje heeft bestaan in Bruinisse.

Het peilhuisje is gelegen op een basaltstenen talud en wordt omgeven door een (deels vernieuwd) houten hek. Ter linkerzijde bevinden zich nog drie zogenaamde BUITENSCHALEN.

Omschrijving

Het peilhuisje is gebouwd op een rechthoekig grondplan, waarvan de lange zijde evenwijdig loopt aan de Waaldijk. Het telt één bouwlaag onder een met zink gedekt zadeldak met roefconstructie. De gevels zijn gepleisterd en wit geschilderd.

De VOORGEVEL is symmetrisch ingedeeld. Centraal op de begane grond bevindt zich een rondboogvormige, houten, dubbele deur. Het gevelvlak wordt geflankeerd door hoeklisenen die aan de bovenzijde overgaan in het boogfries onder de dakrand en aan de onderzijde in de plint. Het zo ontstane verdiepte vlak wordt horizontaal geleed door twee uitspringende lijsten die aansluiten op de eveneens uitspringende deuromlijsting. Het gevelvlak wordt beëindigd met een profiellijst. De ACHTERGEVEL is identiek met dien verstande dat

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

in plaats van een deur een rondboogvormig venster is aangebracht dat bestaat uit een 4-ruits draairaam met een halfcirkelvormig bovenlicht en wordt afgesloten met een Louvre-luik.

De KOPGEVELS zijn eveneens identiek. De gevelbehandeling is overeenkomstig de voor- en achtergevel, maar door de puntgevel gaan de hoeklisenen aan de bovenzijde over in een klimmend boogfries. Voorts is in zowel de linker- als de rechterzijgevel een 4-ruits draairaam met een halfcirkelvormig bovenlicht en een Louvre-luik aangebracht, overeenkomstig de achtergevel.

aan de linkerkant van het peilhuisje staan 3 geëmailleerde PEILSCHALEN in een stalen profiel. De laagste schaal staat in het water voor het dijktaalud, de middelste staat onderaan in het talud en de hoogste staat bovenin het talud.

In het INTERIEUR bevindt zich een grote opgemetselde put, waarop het MEETINSTRUMENT staat. Via een buis onderin de put staat deze in verbinding met de rivierarm, waardoor rechtstreeks de waterstand in het midden van de rivier kan worden gemeten. Het instrument bestaat uit een mechanisch gedeelte dat reageert op de hoogte van de waterstanden en een registratiesysteem dat de hoogte van de waterstanden op een papierrol vastlegt.

Waardering

Aan de Waaldijk gelegen PEILHUISJE, gebouwd in 1874, met een MEETINSTRUMENT uit 1926, en drie BUITENSCHALEN.

- \t Van architectuurhistorische waarde vanwege de zeldzaamheid van het bouwtype, de bouwstijl en vanwege de gaafheid van de hoofdvorm en detaillering. Het peilhuisje is geheel intact met een nog haarzuiver werkend meetinstrument, inclusief de bijbehorende buitenschalen.

- \t Van stedenbouwkundige waarde als markant onderdeel van de dijkbebouwing.

- \t Van cultuurhistorische waarde als betekenisvol element in de historische ontwikkeling van de streek, met name op het gebied van de beheersing van het water.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterweg, werf en haven

Functie

Peilschaal

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument